

آرتو طریان و وار تو طریان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

آندرانیک هویان

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

از آغاز سده چهاردهم هجری شمسی زوج هنرمندی بر صحنه تئاتر تهران درخشیدند. آرتو طریان و همسرش وارتو طریان از دوستان تئاتر بودند و هرگز به خاطر مسایل مالی گام بر روی صحنه تئاتر نگذاشتند؛ آندو در تمامی مدتی که به بازیگری و کارگردانی پرداختند، هرگز وجهی دریافت نکردند؛ این زوج هنرمند زندگی خود را وقف اعتلای هنر تئاتر کرده بودند.

آرتو طریان در ۱۵ سپتامبر ۱۸۹۲ م. / ۱۲۷۱ ش. در محله ارمنیان واقع در دروازه قزوین (نزدیک میدان وحدت اسلامی کنونی) دیده به جهان گشود.^۱ او در مدرسه هایگازیان، مدرسه ارمنیان تهران تحصیل کرد، طریان در دوره تحصیل به زبانهای فارسی، ارمنی و فرانسه، تسلط کامل پیدا کرد، سپس به آموختن زبان روسی پرداخت و برای ادامه تحصیل در سال ۱۹۱۷ م. / ۱۲۹۶ ش. به روسیه رفت. او ضمن تحصیل در مسکو به مطالعه و کسب تجربه در هنر تئاتر پرداخت. چون به تهران بازگشت با هنرمندان «انجمن دوستان تئاتر» همکاری کرد.

وارتو طریان نیز از دانش آموزان مدرسه هایگازیان بود. پس از پایان تحصیلاتش در مدرسه مختلط هایگازیان، عازم سوئیس شد و در رشته تئاتر تجربه آندوخت،

۱- آرسن مامیان - پنجاه سال تاریخ تئاتر ایران - از انتشارات باشگاه آارات - سال ۱۳۶۴ - صفحه

پس از بازگشت به تهران او نیز به گروه تئاتر «انجمن دوستداران» تئاتر پیوست و با آرتو طریان در نمایشنامه‌ها به همکاری پرداخت. پس از چندی آندو از برجسته‌ترین و هنرمندترین نقش‌آفرینان تئاتر ارمنیان تهران شدند. آندو در سالهای قبل از ۱۳۰۰ ش پیوند زناشوئی بسته بودند.

در سال ۱۳۰۰ ش. گروهی از جوانان تحصیل کرده مانند سعید نفیسی، سیدرضا هنری، غلامعلی فکری، مشفق کاظمی، صادق مقدم و کامران همایونی که علاقه‌مند به هنر تئاتر بودند گروه تئاتری تشکیل دادند^۱ و نمایشنامه‌های «الاه» نوشته مجتبی طباطبائی و «پریچهر و پریزاد» نوشته «رضا شهرزاد» را به کارگردانی آرتو طریان و نقش آفرینی خانم لالا (نام هنری خانم وارتو طریان لالا بود) و پری آقابابوف (ساتنیگ آقابابیان) و گروهی از جوانان ارمنی به روی صحنه آوردند، این دو نمایشنامه بسیار مورد استقبال اهالی تهران قرار گرفت. سپس این دو نمایشنامه را در شهرهای رشت و بندرانزلی اجرا کردند.

در سال ۱۳۰۰ ش. «کانون ایران جوان» با یاری حسن مقدم و تعدادی از جوانان ایرانی که از فرنگ بازگشته و علاقه‌مند به هنر تئاتر بودند، تشکیل گردید. یکی از مهره‌های مؤثر این کانون آرتو طریان بود. ریاست کانون ایران جوان را مدتی تیمورتاش، چندی علی‌اکبر سیاسی و زمانی مشیرالدوله نفیسی به عهده داشتند.

زوج طریان در سال ۱۳۰۰ ش. نمایشنامه «حکایت» و سپس درام «عشق و وطن» نوشته علی‌اکبرخان سیاسی را اجرا کردند.^۲ آنان مجدداً نمایشنامه «پریچهر و پریزاد» را در ماه قوس ۱۳۰۰ در سالن گراند هتل تهران نمایش دادند. این اجرا نیز مانند اجراهای قبلی مورد توجه و استقبال قرار گرفت؛ رضا کمال (شهرزاد) برای

۱- غلامعلی فکری - تاریخچه سی و پنج سال تئاتر در ایران، سالنامه پارس، سال ۱۳۲۵، صفحه

مطالعات فرهنگی
رشته علوم انسانی

آرتو طریان

ابراز خرسندی خود از نحوه اجرای نمایشنامه مزبور، نمایشنامه «پریچهر و پریزاد» را به پری آقابابوف و نمایشنامه «زردشت» را به آرتو طریان اهدا کرد. او در این مورد در روزنامه قانون نوشت:

«مادام آقابابوف و مسیو طریان گذشته از مساعدتهای فوق‌العاده که آن دو آرتیست لایق برای نمایش پریچهر و پریزاد به عمل آوردند، مهارت شایان تمجید ایشان نیز تصنیف ناچیز حقیر را زینت داد باید اعتراف نمود که اگر همراهی ایشان نبود نمایش مزبور چندان رونقی نمی‌یافت، اینک اینجانب در مقابل آنهمه لطفی که از طرف آن دو وجود محترم ابراز شد، تئاتر «پریچهر و پریزاد» را به سرکار علیه مادام آقابابوف و یک درام بزرگ تاریخی دیگر موسوم به «زردشت» را که در تألیف آن مدتها صرف شده‌اند، به جناب طریان به رسم یادگار تقدیم می‌نمایم تا به این وسیله ارادت خود را به آن ذوات محترم ثابت کرده باشد...». رضا کمال.

حسن مقدم متخلص به علی نوروز در سال ۱۳۰۰ ش. نمایشنامه «جعفرخان از فرنگ آمده» را نوشت و آرتو طریان با همکاری همسرش لالا (وآرتو طریان) و اعضای گروه تئاتر کانون ایران جوان در شب هشتم حمل ۱۳۰۱ ش در سالن گراند هتل تهران این نمایشنامه کمدی را به روی صحنه آورد. کانون ایران جوان نمایشنامه «جعفرخان از فرنگ آمده» را در سال ۱۳۰۱ به طبع رساند. نمایشنامه مزبور در سالهای بعد بارها اجرا شد و فیلم سینمایی (توسط علی حاتمی) نیز براساس این نمایشنامه تهیه گردید. نمایشنامه کمدی «جعفرخان از فرنگ آمده» بسیار مورد توجه مردم تهران قرار گرفت. منتقدان هنری روزنامه‌های آن روزگار تهران به نقد و بررسی نمایشنامه مزبور پرداختند؛ منتقد روزنامه اقدام در مورد نمایشنامه «جعفرخان از فرنگ آمده» چنین نوشت: «... شب چهارشنبه بر حسب دعوت (یا فضولی و طفیلی شدن؟) به تماشاگاه با حالت یأس دائمی که مقرون به اقدام و عمل است، حاضر شدیم. چه نمایشی است این؟ اخلاقی و ادبی اجتماعی و سیاسی، یا فقط برای

تسکین شهوت لهو و لعب داده می‌شود؟ قبلاً فقط به قصد تفرج و تفریح رفته و بعد یقین کردم که من برای تحصیل دروس مفیده در آن مدرسه ارجمند که آنرا نمایش می‌نامند حاضر شده و بس استفاده کردم. نخست صفحه دل را برای انتقاد باز کرده و بعد برای تحسین، بدون مبالغه و اغراق بگویم نمایش ایران جوان رفته رفته روح جوانی را در پینکر سالخورده ایران گنجانیده و اندک اندک حیات ما را تجدید خواهد کرد، نمایش مزبور به اندازه (ای) نافع و سودمند است که می‌توان گفت بهترین شاهکارها و قابل‌ترین ارمغانهای محصلین ماست، ما این نمایش و امثال این را که معایب دیرینه و مفاسد نوین را ظاهر و قبح و زشتی آن را عیان می‌کند، در مقدمه اصلاحات محسوب می‌داریم... یکی از فواید نمایش لیله مذکور انتقاد حکومت و وزراء و جراید و بیان معایب و نواقص آنهاست... خلاصه نمایش شب مزبور که عادات زشت و تقالید طرفین را مجسم و محسوس کرده، بس جالب توجه بود، ما جوان فاضل آقای مقدم معروف به عمو نوروز را که مصنف «جعفرخان» است تقدیر نموده (و توفیق) اعضای «ایران جوان» را در تجدد و ترقی خواهانیم.^۱

منتقد هنری روزنامه ستاره ایران در شماره ۹ حمل ۱۳۰۱ نیز درباره این اجرا می‌نویسد:

«... جوان (جعفرخان) در نتیجه نداشتن عامی و عدم تجربه مانند پاره‌ای ادبا حاضر در مکالمات خود، پیوسته لغات و عبارات اجنبی به کار بسته و مادر و دایه کهنسال اقدام به کوچکترین کار عادی از قبیل استحمام را منوط به اجازه تقویم و صبر می‌دانستند...» .

چنانکه گفتیم حسن مقدم به پاس بازی هنرمندانه خانم طریان، نمایشنامه «جعفرخان» از فرنگ آمده را به خانم طریان اهدا کرد. در روی جلد این نمایشنامه که در چاپخانه فاروس تهران به طبع رسیده بود نوشته شده «تقدیم به مادام وارتو طریان».

کانون ایران جوان هم برای قدردانی از هنرمائی خانم طریان یک جفت گلدان نقره به ایشان اهدا کرد که این عبارت بر روی آن حک شده: «تقدیم به مادام طریان از طرف ایران جوان». آرتو طریان سپس نمایشنامه «ناپلئون» را که براساس زندگی ناپلئون بناپارت امپراتور فرانسه تنظیم کرده بود اجرا کرد.

«گروه ایران جوان» سپس در تئاتر وارپته (سینما همای واقع در خیابان فردوسی روبروی سفارت ترکیه که اکنون بکلی خراب شده) به فعالیت پرداخت و طریانها نمایشنامه‌های «آدم و حوا»، «زن گنگ» و «تله موش» را نمایش دادند.^۱

همکاری آرتو طریان و همسرش با «کانون ایران جوان» تا سال ۱۳۰۹ ادامه داشت، چون در سال ۱۳۰۹ روی جعبه سیگار رومیزی نقره‌ای که به طریانها اهدا کرده‌اند، این عبارت حک شده است:

«تقدیمی ایران جوان به مادام لالا طریان و آقای آ. آریزا (نام هنری آرتو طریان بود) مهرماه ۱۳۰۹». این جعبه سیگار رومیزی نقره‌ای به انضمام دو گلدان نقره‌ای که در سال ۱۳۰۰ به آنها اهداء شده بود، زینت بخش منزل فرزند آنان دکتر آلتوش طریان (استاد فیزیک دانشگاه تهران) است.

در سال ۱۳۰۱ فارغ التحصیلان مدرسه مختلط هایگازیان انجمنی به نام «انجمن فارغ التحصیلان مدرسه مختلط هایگازیان» تأسیس کردند؛ آرتو طریان در این انجمن، مرکز آموزش هنرهای دراماتیک ایجاد کرد. این مرکز «استودیو تئاتر» نامیده می‌شد.^۲ آرتو طریان در این مرکز که نخستین مرکز آموزش هنرهای دراماتیک در تهران است، به آموزش علاقمندان به هنر تئاتر پرداخت و گروه‌های تئاتری با هنرجویان این مرکز پدید آورد و با یاری آنها به اجرای نمایشنامه پرداخت.

در روز دوازدهم آذرماه ۱۳۰۳ در سالن مدرسه هایگازیان در محله حسن‌آباد.

۱- حمید شعاعی، همان، صفحه ۵۰.

۲- آرسن مامیان، همان، صفحه ۸۷.

پوشاک و لباس
رنگارنگ و متنوع

(خیابان میرزا کوچک خان فعلی، محل کلیسای مریم مقدس و دبیرستان و دبستان کوشش)، نمایشنامه «روپاهای بامداد بهاری» اثر سوندوکیان به کارگردانی آرتو طریان به روی صحنه آمد. نقش آفرینان نمایشنامه مزبور عبارت بودند از: خانمها لالا (وارتو طریان) آردزویگ برخورداریان، آرمهومی برخورداریان، نکتار هاگوپیان و آقایان وارتو طریان، آشتوت هاروتیونیان و آرا در هوانسیان. منتقد هنری روزنامه نور بادگام چاپ تهران. در مورد نحوه اجرا نمایشنامه و نقش آفرینی بازیگران آن چنین نوشته است:

«رل (دونا ایزابلا) رل بسیار قوی است، زمانی که بازیگری نقش یک فرد عادی را ایفا می‌کند، نقش آفرینی او بسیار عادی تلقی می‌گردد، ولی وقتی که هنرپیشه‌ای نقش فرد غیرعادی و غیرطبیعی را بازی می‌کند، آن وقت مسئولیت سنگین او مشخص می‌شود. به خانم وارتو طریان برای ایفای این نقش باید صمیمانه تبریک گفت، او به دقت نقش حساس خود را مطالعه کرده، حالات روحی و روانی «دونا ایزابلا» را کاملاً درک کرده و آنرا با احساس کامل ایفا کرده است؛ لباس خانم طریان بسیار مناسب با نقش او بود؛ آقای آرتو طریان که ایفاگر نقش پرشک پیر بود، به خوبی از عهده نقش خود برآمد. او کوشش می‌کرد با یادآوری عشق گذشته «دونا ایزابلا» او را به حالت عادی بازگرداند، و او را مداوا کند. مثل اینکه دیگر بازیگران نمایشنامه تازه کار بودند و برخی از آنان بار اول بود که در چنین نمایشنامه‌ای حساس بر روی سن تئاتر ظاهر می‌شدند. چندتن از آنان در نقشهای کوچک ظاهر شدند که کم و بیش موفق بودند، ولی اگر حقیقتاً تئاتر را دوست دارند و قصد دارند آنرا ادامه دهند باید بسیار کار کنند، چون نقش آفرینی هنری است بسیار مشکل، تنها داشتن علاقه و استعداد شرط موفقیت نمی‌باشد. بلکه نیاز به سالها تمرین، مطالعه و دقت در زندگی روزمره مردم و حالات روحی آنان دارد. دوشیزه آردزویگ برخورداریان نقش خود را ضعیف ایفا کرد، لباس او مناسب با نقش او نبود، نقش

ورجینیوی عاشق را آقای آشوت هاروتیونیان ایفا کرد، که به خوبی از عهده آن برآمد و مردم را تحت تأثیر بازی خود قرار داد...^۱

به مناسبت پنجاهمین سال تأسیس مدرسهٔ مختلط هایگازیان (مدرسه ارمنیان تهران) در روز نهم آبانماه ۱۳۰۴، نمایشنامه «غریزه» اثر «هانری کیست ماکلر» ترجمهٔ هایگ کاراکاش درام در چهار پرده به کارگردانی آرتو طریان در سالن مدرسه هایگازیان اجرا گردید، نقش آفرینان نمایشنامه مزبور عبارت بودند از: وار تو طریان (لالا)، د. گورگیان، برسابه هوسپیان، هایگ کاراکاش، ب. آقاسیان، آرا هاروتیونیان، آ. دروهانسیان، گ. هاروتیونیان.

هنرمندان «استودیو تئاتر» به سرپرستی و کارگردانی آرتو طریان، روز پنجم اسفندماه ۱۳۰۴ ۲۵ فوریه ۱۹۲۶ نمایشنامه «برای خوشبختی» نوشته «س. بشی بشوسگی» ترجمهٔ آرتو طریان را بر روی صحنه آوردند، نقش آفرینان این نمایشنامه عبارت بودند از: خانمها وار تو طریان، در نقش اولگا، ساتنیگ آسریان، در نقش یلنا، آقایان: آ. پایلون در نقش ملی تسکی، آرتو طریان در نقش زچارسکی.

آرتو طریان در سال ۱۳۰۵ سه نمایشنامه در تالار مدرسه هایگازیان به روی صحنه آورد. عصر روز پنجشنبه ۱۹ فروردین ماه ۱۳۰۵ / بیستم آوریل ۱۹۲۶ نمایشنامه «خانوادهٔ مرد تبهکار» نوشته «چیاکومتی» با هنرمندی گروه تئاتر «استودیو تئاتر» به کارگردانی و نقش آفرینی آرتو طریان اجرا شد. نقش آفرینان این نمایشنامه این افراد بودند:

خانم وار تو طریان (لالا) در نقش روزالیا، دوشیزه ه. ماردیروسیان در نقش اما، آقایان: آ. برویان (برویان از هنرمندان تئاتر دولتی ارمنستان و گرجستان بود که در این سال در تهران می‌زیست) در نقش گورادو، آرتو طریان در نقش مونسینیور، آ. پایلون در نقش پالمیری، ک. هاروتیونیان در نقش دون فراندو، آ. در هوهانسیان در نقش

۱- روزنامه «بادگام» (به معنی پیغام)، سال اول نوامبر ۱۹۲۴، شماره ۱۱.

گابدالو.

دومین نمایشنامه‌ای که آرتو طریان در سال ۱۳۰۵ به روی صحنه آورد نمایشنامه «عشق و خیانت» اثر شیلر نویسنده نامدار آلمانی بود. ساعت ۹ بعدازظهر روز شنبه بیست و پنجم اردیبهشت ماه ۱۳۰۵ با شرکت آ. پرویان و هنرمندان «استودیو دراماتیک» نمایشنامه مزبور اجراگردید.

نقش آفرینان آن عبارت بودند از:

وآرتو طریان (لالا) در نقش لوئیزا میلر، برسابه هوسپیان، در نقش خانم میلر، آرتو طریان در نقش میلر موسیقیدان، آ. پرویان، در نقش فردیناند وایلدِر، آ. پایلون در نقش وایلدِر، آ. هوهانسیان در نقش وردم.

سومین نمایشنامه، نمایشنامه «برای خوشبختی» اثر «س بشی بشووسگی» بود که در روز پنج‌شنبه ششم اسفندماه ۱۳۰۵ آرتو طریان به روی صحنه آورد.

نقش آفرینان نمایشنامه از اعضای «استودیو دراماتیک» بودند در بخشی از پوستری که برای معرفی نمایشنامه مزبور تهیه و توزیع شده بود نوشته شده بود:

«لپله جمعه ۱۲ شعبان مطابق با ششم اسفندماه در مدرسه آرامنه نمایش باشکوهی داده خواهد شد.»

نقش آفرینان نمایشنامه این افراد بودند: خانم وارتو طریان (لالا) در نقش اولگا، خانم ساتتیک آسریان، در نقش یلنا، آقایان آ. پایلون در نقش ملیچکی، آرتو طریان در نقش زچارسگی، سوفلور آرا در هوهانسیان.

در بهار سال ۱۳۰۷ آرتو طریان و همسرش رهسپار رشت شدند. ره‌آورد آنان برای هندوستان رشت، نمایشنامه کمدی «مجسمه مرمی» یا «نیوبه» ترجمه و رویو بود. در روز شنبه اول اردیبهشت ماه در سالن تئاتر آوادیس، نمایشنامه مزبور

ՀԱՅՈՑ ԴՊՐՈՑԻ ՄՐԱՀՈՒՄ

ՀԻՆԿՉԱՐԹԻ, ՓԵՏՐԻԱՐ 25- ԻՆ 1926 Թ.

Ա. Տ Ա Ր Ի

Թ. Հ. Ե. Գ. Ն. Ա. Մ.
„ԴՐԱՄԱՏԻԿ ՍՏՈՒԴԻՕ“- Ն
(ԳՆԿՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ Ա. ԱՐԹԱՋՆԻ)

Գ՛ ՆԵՐԿԱՅԼՑՆԵԷ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

Հ Ա Մ Ա Ր

ԳՐԵՆՐՉԵՆԱԿՈՒ

ԳՐԵՐՈ 3 ԳՈՐԺ.

Տպարան «ՓԱՐՈՍ» ԹԿԷՐՈՒ

● ԲՍՏՐՆՄԱԻՏ ((ԲՐԱԻ ԽՈՏԻԽՏԻ))

در سه پرده به روی صحنه آورده شد .

در بخشی از پوستری که برای این اجرا تهیه شده و در شهر رشت توزیع گردیده بود نوشته شده بود: «... در سالن تئاتر آودیس هوردانائیان رشت، شنبه ۲۱ آوریل ۱۹۲۸ به ابتکار مدیریت کودکستان پسران و کلوپ به سرپرستی آ. آریزاد (آرتو طریان) و با شرکت افتخاری خانم لالا طریان، برای اولین بار نمایش داده می‌شود: «نیوبه» یا «مجسمه مرمی» کمدی در سه پرده، برگردان آ. ورویر». نقش آفرینان نمایشنامه مزبور عبارت بودند از:

خانمها، وارتو طریان (لالا)، آ. هوسپیان، ه. دزرونیان، دوشیزگان هراریگ، و هرپسیمه، آقایان، داویت هاقلاتیان، آ. دزرونیان، آشوت تومانیان و گیورگ نازاریان، سوفلور، آ. جراحیان. کارگردان آرتو طریان.

در اوایل سال ۱۳۰۸ شمسی آرتو طریان و آداسس قازاریان و افلاطون کیخسرو شاهرخ، در سالن تئاتر زرتشتیان تهران، تئاتر سیروس را بنیان نهادند و برای آموزش هنرهای دراماتیک، «استودیو تئاتر» را در محل تئاتر سیروس دایر کردند و برای جلب علاقمندان اعلامیه‌ای منتشر ساختند که در بخشی از اعلامیه مزبور آمده: «... هم چنین هیئت تئاتر سیروس مصمم است که به وسیله کلاسهای مخصوص از جوانهای مستعد و قابل برای عالم تئاتر ایران و هیئت اکثرهای دسته که استاژشان را در این مدرسه به اتمام رسانده باشند، تدارک نماید...».

در آذرماه ۱۳۰۸ نمایشنامه «ماهپار» «یاد یک قربانی» درام اجتماعی به قلم علی اکبر سیاسی به کارگردانی آرتو طریان به روی صحنه آورده شد. پوستری برای این اجرا در تهران توزیع شد. در بخشی از پوستر مزبور نوشته شده بود:

«در نمایشگاه زردشتیان روز پنجشنبه ۲۱ آذرماه ۱۳۰۸ ساعت ۶:۳۰ بعدازظهر به منفعت جمعیت ایران جوان، ماهپار یا یک قربانی دیگر، درام اجتماعی در سه

پرده بقلم آقای علی اکبر سیاسی، تحت نظر صنعتی آقای آ. آریزاد توسط مادام لالا طریان و جمعی اکتیریس و آکتورهای با استعداد.»

این اجرا مورد توجه و استقبال اهالی تهران قرار گرفت و مجدداً روز ۵ شنبه پنجم دیماه ۱۳۰۸ نمایش داده شد. برای اجرای دوم پوستری توزیع کردند که در بخشی از پوستر مزبور نوشته شده بود:

«بنا به تقاضای جمعی از خانمهای محترمه و آقایان محترم برای دومین دفعه در روز پنجشنبه ۵ دیماه ۱۳۰۸ ساعت ششم و نیم بعدازظهر، ماهپار یا یک، قریانی دیگر.... گزارشات ماهپار مربوط به پانزده سال قبل می باشد. قیمت بلیط از سه قران تا سی قران. تماشاچیان محترم باید بلیط خود را در تمام مدت نمایش برای ارائه به مفتش نگاه دارند...».

آرتو طریان روز پنجشنبه ۱۹ دیماه ۱۳۰۸ دو نمایشنامه به روی صحنه آورد. نمایشنامه‌ها عبارت بودند از: نمایشنامه «شرافت» درام در یک پرده نوشته هرمان زودرمان (آلمانی) و نمایشنامه «زن گنگ» کمدی در دو پرده تصنیف آناتول فرانس. در پائیز ۱۳۰۹ آرتو طریان نمایشنامه «شب هزار و یکم» (اثر رضا کمال شهرزاد) و دو تابلو از اپرای «آنوش» (اثر هوهانس طومانیان) را به روی صحنه آورد. در بخشی از بروشوری که برای این اجرا چاپ و در اختیار تماشاگران قرار داده شده بودند نوشته شده بود: «نمایش شب هزار و یکم الف لیله، مورخ جمعه ۲۱ آذر ۱۳۰۹، پروگرام بی نظیر به منفعت خیریه از طرف انجمن متفقه نسوان در صحنه زرتشتیان ۲۱ آذرماه ۱۳۰۹ ساعت ۷:۳۰ بعدازظهر در تحت نظر آ. آریزاد (آرتو طریان)؛ دو تابلو از اپرای آنوش تصنیف ه طومانیان شاعر معروف ارمنی، ترجمه فاضل محترم آقای رشید یاسمی، رل آنوش را مادام پری آقایابوف ستاره شرق باشتراک جمعی از خواتین محترمه عهده دار خواهند بود. ارکستر در تحت نظر آقای

ԹԵՂՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ Ե. ԴՊՐՈՑԻ ՅԻՍՈՒՆՀԻՆԳԻ ԱՄԵԱՅ ՅՕԲԵԼԵԱՆԻ ՕՐ ≡ ՀԱՅՈՑ ԴՊՐՈՑՈՒՄ ≡

ՈՒՐԱՍ ԶՈՎՏԵՐԵՐ 30—ԻՆ ԱՌԱՌՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 9—ԻՆ

ՆԱՐԻՆ ԳԻՐԱԶՈՆՅՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՅՈՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՒՍՐԱՍԻ սիրայիլ ներկայ լինամք կ'կատարի տոնակատարութեան

հանդիսուք բացումք:

Գարգիլ ՍՐՅ-ԱԼԵՃՅՐ սաները կ'նախագահեն հանդիսին:

Բացման խօսքը հառկացած է անդամնիկ սաներին:

Գարգիլ համառօտ պատմութիւնք կ'կարգացի Պարսկերէն և Հայերէն լեզուներով:

Ոգոյնի խօսքերը կ'աւանձ հասարակական մտայնների, կուսակցութիւնների, թիւթների և միութիւնների կողմից

Միջ ընդ մէջ կ'լինի: ԽՄՐԱԿԱՆ ՆՐԳ, ՄՆՆԵՐԳ, ԱՐՏՈՍԱՆՈՒԹԻՒՆ:

ՆՆՆԱԳԷ ԹԵՂՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԻՐՈՒ ԳԱՐԳԻԼ ԿՈՄԻՏԵՍԻ ԱՐԿԱՆՆԵՐԻ ԱՐԿԱՆՆԵՐԻ ԱՐԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐՑԻ: շարուք երամշաբաթաճրճ

ԳԻՇՈՐԻԱՑ ԺԱՄԸ Յ՛Ի, ԻՆ ԿՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԲՆԱԶԳԻԸ

ԳԻՇՍ 3 ԱՐՈՐՈՒՅԳ

ՀԱՐԻ ԲՆԱԶԳԻԸ. ՔՈՐԿ. Հ. ԳՈՐԳՈՅԸ.

Մասնակցելու են, տիկիներ՝ Վ. ՏԷՐՈՅԸ, Տ. ԳԷՐԳԵԱՆ, ՕՐՈՐԻ Բ. ՅՈՂՎԷՒՅԸ, ՊՄԻՆՆԵՐ Հ. ԳԱՐԱԳԱԷ,

Բ. ԱՂՍՈՅԱՆ, Ա. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՅԱՆ, Ա. ՏԷՐ ԵՈՂՎԱՆՆԻՍԵԱՆ և Գ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆՅԱՆ

Յուշիլու է. Ք. ԳԵՐԳՈՅԸ

Բեմակից Մ. ՂԱՐԱԳԵԱՆ

ՏՈՄՍԱԳՆԵՐԻ ԳՆՏՐՈՒ ԼՆՆԻՍԻ Ի: 50—5 ՂՔԱՆ:

ԾՆՆՈՒՄ.— I.-ԻՆ ԱՆՉԱՓԱՀԱՍՆԵՐԻ ՄՈՒՏԳԸ ԱՐԳԻՂԻԱՍ Է:

II.-ԲՆ ԳԻՇԵՐԻԱՑ ԱԶԱՑ ԱՆՏԸ ԱՐՏՈՒՂԻԱՍ Է:

ه گریگوریان اداره خواهد شد.»

نمایشنامه «شب هزار و یکم» و «اپرای آنوش» بسیار مورد توجه قرار گرفت و در روزهای اول و دوم دی ماه مجدداً اجرا شد. برای اجرای دوم پوستری تهیه و توزیع گردید در بخشی از پوستر نوشته شده:

«یکشب بی نظیر با شرکت مشهورترین آرتیستهای ایران، در تحت نظر صنعتی آ. آریزاد. شب هزار و یکم الف لیله، به قلم توانای دانشمند شهیر میرزا رضاخان شهرزاد، درام مفصل و باشکوهی که تاکنون مانند آن در صحنه‌های ایران نمایش داده نشده است از طرف انجمن متفقه نسوان - به منفعت خیر».

نقش آفرینان نمایشنامه «شب هزار و یکم» عبارت بودند از:

خانم لالا (وار تو طریان) در نقش خواهر همسر امیر. خانم ملوک ضرابی در نقش همسر امیر. خانم پری آقابابوف (ساتنیگ آقابابیان) ستاره بالت، آقای آ. آریزاد (آرتو طریان) در نقش امیر، آقای زهره در نقش مدیر تشریفات حرم، آقای معز دیون فکری در نقش کافور خواجه زنگی و آقای آقارفعی حالتی در نقش میر غضب.

با شرکت ارکستر دسته قفقازی و کلوپ بارید. بهای بلیط در این نمایش افزایش یافته و از پنج قران تا پنج تومان تعیین شده بود.

طباطبائی مدیر داخلی روزنامه اقدام در مقاله‌ای تحت عنوان «مشاهدات یک شب باشکوه» چنین نوشت:

«با آنکه در ایران آرتیست به تمام معنی هنوز وجود ندارد و پیسی هم که کاملاً مطابق روحیات و اخلاق ایرانی باشد و اوضاع زندگانی و طرز رفتار ما را تشریح نموده باشد نوشته نشده است. ولی نمایش بی نظیر شب هزار و یکم که برای اولین دفعه در سالون زرتشتیان از طرف انجمن متفقه نسوان به منفعت خیریه داده شد، حقیقتاً جالب توجه بود... کسانی که در این نمایش رل خود را بخوبی ایف نمودند

عبارتند از مادام طریان عهده‌دار رل دنیا‌زاد که رل خود را بخوبی ایفا نمود. مسیو طریان [آقای آ. آریزاد] که عهده‌دار دو رل مهم بود و هم رؤیستری خود را در نهایت دقت انجام داده و هم رل امیر را با کمال مهارت و خوبی ایفا نمود...^۱

خانم وارتو طریان در زمستان ۱۳۱۳ نمایشنامه «تهدید» را کارگردانی کرد. وارتو طریان ظاهراً^۲ نخستین بانوی ایرانی است که نمایشنامه‌ای را کارگردانی کرده است. ساعت هشت و نیم بعد از ظهر روز دوم دی ماه ۱۳۱۳ نمایشنامه «تهدید» اثر «فرونده» به کارگردانی وارتو طریان در سالن تئاتر نکوئی اجرا شد و با استقبال هنردوستان مواجه گردید. وارتو طریان برای به روی صحنه آوردن نمایشنامه «تهدید» از هنرمندان «استودیو دراماتیک» سود برد. نقش آفرینان نمایشنامه مزبور عبارت بودند از: وارتو طریان، سیرا مارگ بارونیان، س. ملیک هاگوپیان، آ. هاروتیونیان و آرتو طریان.

آرتو طریان افسر ارتش بود و آخرین درجه‌ای که اخذ کرده بود درجه سرتیپی بود. آرتو طریان طبع شعر داشت و اشعاری که به زبان ارمنی می‌سرود با نام آ. آریزاد در جراید ارمنی زبان سراسر جهان منتشر می‌گردید. چهار جلد کتاب از آرتو طریان به یادگار مانده. یکی از دیوان‌های اشعار او در شهر ونیز ایتالیا به چاپ رسیده است. خانم وارتو طریان استاد دکلمه بود و در جامعه باربد شعر شمع و پروانه سعدی را اجرا کرده که بسیار مورد توجه قرار گرفت و کلیه جراید آن روزگار تهران در این مورد مطالبی نوشتند. وارتو طریان استاد زبان فرانسه بود و در «دارالمعلمین تهران» زبان و ادبیات فرانسه تدریس می‌کرد.

آرتو طریان در سال ۱۳۳۵ و همسرش وارتو طریان به سال ۱۳۵۳ دار فانی را وداع گفتند.

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԳՊՐՈՑԻ ՄՐԱՀՈՒՄ ՀԲԲԹ, ՄԱՅԻՍ 15-ԻՆ 1926 Թ.

ԵՐԿՐՐԻ ԳԼԱՏՐՈԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԴԵՐԱՄԱՆ

Ա. Բ. Ե. Ր. Ո. Յ. Ե. Ա. Ն. Ի.

ՏՐԱԽՈՂ ՄԱՍՆՈՎՅՈՒԹԵՄԻ ՅԵՆՈ Ք. Հ. Լ. Գ. Ն. Ո. Մ. ԳՐԱՄԱՏԻԿ ԱՏՈՒԳՅԱՅ ԿՆԵՐԿԱՅԱՑԻ ԹԷՀԲԱՆՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

Հիմնադրող և խմբագիր պրոֆ. Կ. ՍԻՆՆԵՐԻ

Մ Ե Ր Ե Ի

Խ Ա Ր Դ Ա Մ Ա Ն Ա Ն Ա Ն Գ

Գրած 5 գրքով 7 պատ. խաղով ձեռնարկով

ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՆ ԱՐԳԻՒՆԵՐ ԶՈՒՑ 50% - Ը ՍՏԿԱՑԻԵԼՈՒ Է ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ԳՊՐՈՑԻՆ

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ա Ն Չ Ի Ն Բ

Հայկա Միլիթ — ԼԱԼԱ ՏԵՐԵԱՆ, Տ. Միլիթ — ՕՐ. Ք. ՅԱՆՎԻՍԻԱՆ, Երասխա Միլիթ — Ա. ՍԲԻԱԶՆ,
Ֆրիդմանդ Հայրապ — Ա. ԲԵՐՇԵՅԱՆ, Զանգակա՝ Հայրապ — Ս. ՓՈՇԼՊԻՆ, Կարճ — Օ. ՏԵՐ - ՅԱՂՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հոֆմանդ - Ֆանկապ — Ո. Տ. ՅԱՂՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.

ՍԿԻԶԲԸ ժԻՑ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԻ 9-ԻՆ

ՑԱՍԱՆԵՐԻ ԳՆԵՐԸ 30 - Յ ՀՈՒՐ

ԵՐԵՐԱՆ . ՓՈՐԹՈՎ . ԹԷՀԲԱՆ

در لیله یکشنبه ۲۰ شوال ۱۳۴۶ در صحنه آوازیس بدستبازی یکصد و ده از معارفیوردان ارادته رشت نمايش

«مجسمه مرمری»

در سه برده بزبان ارادته داده خواهد شد.

ՌԱՇՏԻ Մ. Ա. ՅՈՐԳԻՆԵՆԵՆԻ ԳՊՐՈՅԻ ԹԱՏԵՐԵՍԵՐԸ
ՇԵՐԵԹ 21 ԱՊՐԻԼԻ 1928 Թ.

Նախաձեռնաթևամբ «ԱՐԻՆԵՐԻ» ՄԱՆԿԱԿԱՐՏԻՉԻ և ԱԿՈՒՄՔԻ փարչաթիւնների
ՎԱԿԱՆԵՐԻԹԵՐԻ Ա. ԱՐԻԱԶՆԻ և ԲԱՆԿԱՅ ՄԵՆՏՆԱՅԻՆԻԹԵՐԻ

ՏԻՈՒՆ ԼԱԼԱ ՏԵՐԵԱՆԻ

I

ԿՆԵՐԿԱՅՈՑԻ ԵՌԵՋԻՆ ԸՆԳԵՆ

Գ. Ա. Մ.

ՄԱՐՄԱՐԻՈՆԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻՆ

ԿՕՄԷԴԻՆ 3 ԱՐԱՐԻԱՆՈՎ.

ՓՈՒՆԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. ՎՐՈՅՐԻ

Մասնակցում են Տիկ. Տիկ. Ա. ՅՈՎՈՓԵՍԵԱՆ և ՄԵՐՈՒՆԵԱՆ. օր. օր. Հրաբիրի
և ՀՈՒՓՍԻՄԷ և ՊՐՆ. ՊՐՆ. Դուրի Հազարիկան Ա. ՄԵՐՈՆԻԱՆ Աշոտ թուճևան
և ԳԵՈՒԻ ՆԱԶԱՐԵԿԵԱՆ

Յուշարար Ա. ՋԱՌԱԶԵՆ

II

ԱՐԻՆԵՐԻ ՄԱՐՋԱՆԻ

ԸՆՏՐԵԱՏՆԵՐԻՆ ԿՆԵՐԿԻ ԳՆԵՐ ԵՐԼՈՇԵՆՈՒՄԸ

ՍԿԵԶՐԸ ԺԱՄԻ 9-ԻՆ ԵՐՆԿՈՅԱՆ

ՏԵՂԵՐԻ ԳՆԵՐԸ 3 ԴՈՒՆԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 20 ԴՈՒՆ

Նախօրօր տանակ ցանկացողներին խնդրում ենք դիմել պր. Ալեք. Զատանևանին

ԲՕՆ ՄԱՐՇԷՆԻ Մազապիտում

Պատասխանատու կարգապիշ ԱՄԵՐԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

۸ ونيو بند ازظهور

ՀԱՅԿԵՆԱՍՏԱՆԻ ՄԻՈՒԹԵՆՆ ՆԱԽԱԶՆՈՒԹԵԱՄԲ

Հայոց պարոյի և Մանկապարտիղի օգտին

Հարգօշխիների Սրահում

Մայիսի 6-ին, 1981 թ.ի

Փրշեքուան ժամը 8 1/2-ին

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ա. ԱՐԻԱԶՆԻ

Կ'ԲԵՆՄԱԳՐԻՆՆԵ

ՆԻՕՐԻԷ

Կամուխա 3 պարծ.

Փախադրութիւն Արարի

Մամուկցում են՝

Տիկ. Լայու Տէրեան (նկարել)

Յիկ. Վ. Մովսիսեան (ճայած)

Թր. Է. Մարտիրոսեան (Վերցրել)

Պր. Բ. Յովսէփեան (Գարեա)

Գ. Ալուա Տէր Յովհաննիսեան (Չարմ)

Գ. Արա Տէր Յովհաննիսեան (Կատարակցի)

Պր. Ս. Գրիգորեան (Վարժուհի) Պրն. Վ. Մարտիրոսեան-(Բշխան)

Պրն. Վաղղէն Գաւթեան (Մասա)

Ա. Արիագի (Սեպեան)

II

ՃՕՔԱՍՊՈՓ

Կատակ սէկ Սրար

Հեղինակութիւն Յ. Արիագի (Տէրեան)

Մամուկցում են՝

Տիկ. Ե. Սիբայէկեան (Չուգու)

Թր. Ս. Գրիգորեան (Մարշան) Պր. Պր. Ալուա Տէր Յովհաննիսեան (Գճօ)

Արա Տէր Յովհաննիսեան (Կարա) Վաղղէն Գաւթեան (Կուպրեան) և

Ա. Արիագի — (Վաղէ)

Պր. Զ. Լարիբեան (Յրևանագ):

Տանկի Արժէրը ՁԵ դատիկը 3 դասն.

Տամակէրը Խորհրդը վաճառուում են Հայոց դպրոցում և Փարսում:

مطبعة فارس طهران

یگشَب بی نظیر

با شرکت مشهور ترین آرتیستهای ایران

در تحت نظر سنهتی آ. آریزاد

شب هزار و یکم

الف لیلہ

بقایم توانائی دانشمند شهیر آقای میرزا رضاخان شهرزاد
در اول فصل و باشکوهی که تا کنون مانند آن در صحنه های ایران نمایش داده نشده است

از طرف انجمن متفقه نسوان - بمنفعت خیریه

عهدہ داران بازیهای مهم این نمایش :

دنیا زاد خواهر زوجہ امیر - مادام لالا . زوجہ مشهور امیر الف لیلہ خانم م . ضرابی .

ستاره بالک - مادام بری آقا بابوف . امیر الف لیلہ آقای آ . آریزاد . زهره مدیر

تشریفات حرم - آقای همز دیوان فکری . کافور خواجہ زنگی آقای آقا رفیع حلتی

سوفالور - آقای ابریشمی .

ارکستر - دسته قفقازی و کلوب پارید

علاوه بر نمایش مجلل فوق دو آکت از نمایش جلب توجه آنوش

ترجمہ فاضل محترہ آقای رشید یاسمی

باشتریک ستاره شرق

مادام بری آقا بابوف - ارکستر : ۵ . کریکوریان

عمل نمایش : در صحنہ زردشتیان در بوم در شبیہ اول دی ۱۳۰۹ ساعت هفت و نیم بعد از ظهر

قیمت بلیط از پنج قران لی پنج تومان

ورود اطفال کوچک هفت ساله ممنوع است و از هفت ساله بیلا باید بلیط داشته باشند

نمایش در سر ساعت شروع میشود

محل فروش بلیط

مغازہ پارسی خیابان لاله زار شعبہ مغازہ آهن خیابان اسلامبول

مطبخہ فاروس شرکت تجارتخانه زردشتیان خیابان ناسریه

مطبخہ فاروس دفتر مجامع عالم نسوان خیابان توان الساطنه

مطبخہ فاروس ، طهران

پروگرام

شب بی نظیر - به منعت خیریه

از طرف انجمن متفقه نسوان

در صحنه زرتشتیان

۲۱ آذر ماه ۱۳۰۹ ساعت ۷¼ بعد از ظهر

در تحت نظر صنعتی آ. آریزاد

(۱)

دو تابلو از اپرای

آنوش

تصنیف ه. طوماریان شاعر معروف ارمنی

ترجمه فاضل محترم آقای رشید یاسهی

دل آنوش را مادام پری آقابابوف ستاره شرق

باشتراک جمعی از خوانین محترمه عهده دار خواهند بود

ارکستر در تحت نظر آقای ه. کر بکوریان اداره خواهد شد

نیم ساعت تنفس

● پوستر ((اپرای آنوش))

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی